

PARSHAT NITZAVIM AND THE MITZVAH OF TESHUVAH

(1) דברים פרק ל

(א) והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבת אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך יקנך אלהיך שמה: (ב) ושבת עד יקנך אלהיך ושמעת בקלו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך: (ג) ושב יקנך אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך יקנך אלהיך שמה: (ד) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך יקנך אלהיך ומשם יקחך: (ה) והביאך יקנך אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והיטבך והרפך מאבותיך: (ו) ומל יקנך אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את יקנך אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חייך...: (ח) ואתה תשוב ושמעת בקול יקנך ועשית את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום: (ט) והותירך יקנך אלהיך בכל מעשה ידך בפרי בטןך ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך לטבה כי ישוב יקנך לשוב עליך לטוב פאשר שש על אבותיך: (י) כי תשמע בקול יקנך אלהיך לשמר מצותיו וחקותיו הכתובה בספר התורה הזה כי תשוב אל יקנך אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך:

(יא) כי המצנה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחקה הוא:

(2) רמב"ן דברים פרק ל פסוק יא

(יא) וטעם כי המצנה הזאת - על כל התורה כולה. והנכון, כי על כל התורה יאמר (לעיל ח א) "כל המצנה אשר אנכי מצוך היום", אבל "המצנה הזאת" על התשובה הנזכרת, כי והשבות אל לבבך (בפסוק א) ושבת עד ה' אלהיך (בפסוק ב) מצנה שיצוה אותנו לעשות כן. ונאמרה בלשון הבינוני לרמוז בהבטחה כי עתיד הדבר להיות כן. והטעם, לאמר כי אם יהיה נדחך בקצה השמים ואתה ביד העמים תוכל לשוב אל ה' ולעשות ככל אשר אנכי מצוך היום, כי אין הדבר נפלא ורחוק ממך אבל קרוב אליך מאד לעשותו בכל עת ובכל מקום:

(3) רמב"ם הלכות תשובה פרק א הלכה א

כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתנדות לפני האל ברוך הוא שנאמר איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי דברים, וידוי זה מצות עשה, כיצד מתודין אומר אנא השם חטאתי עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך והרי נחמתי ובושתי במעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה...

(4) מנחת חינוך מצוה שסד

אך באמת ז"א בודאי תשובה היא מצוה מחויבת דהתורה צותה אם עבר עבירה דמחויב לעשות תשובה וגם וידוי כמו תפילין ומצה ודומי" א"כ אם לא עשה תשובה כהוגן עובר בכל רגע על מ"ע ואם מת בלא תשובה כמו שנפרעין ממנו על העבירה שלא אכל מצה ה"נ נפרעין ממנו דה"י חייב בעשה דתשובה ולא עשה. אך מדברי הר"מ... מבואר בדבריו דאין התשובה מ"ע דלא כתב מ"ע שיעשה תשובה רק אם בא לעשות מ"ע שיתוודה... וא"כ בעשה תשובה ולא התודה אין לו עונש על הוידוי מכ"ש דאם לא עשה תשובה כלל אין לו עונש ומאי איכפת בעשה ולא התודה בפה א"כ אינה מצוה מחויבת כלל ושפיר נוכל לומר דאפי' בלא וידוי נתכפר על העבירה שעשה רק לא קיים העשה דוידוי

(5) במדבר פרק ה

(ה) וידבר יקוק אל משה לאמר: (ו) דבר אל בני ישראל איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם למעל מעל ביקוק ואשמה הנפש ההוא: (ז) והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו וחמישתו יסף עליו ונתן לאשר אשם לו:

(6) רמב"ם הלכות תשובה פרק ז הלכה ה

כל הנביאים כולן צוו על התשובה ואין ישראל נגאלין אלא בתשובה, וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין שנאמר והיה כי יבאו עליך כל הדברים וגו' ושבת עד ה' אלהיך ושב ה' אלהיך וגו'.

(7) רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ז

יום הכפורים הוא זמן תשובה לכל ליחיד ולרבים והוא קץ מחילה וסליחה לישראל, לפיכך חייבים הכל לעשות תשובה ולהתודות ביום הכפורים

(8) משנה מסכת סנהדרין פרק ו משנה ו

שאין אנינות אלא בלב

(9) רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק א הלכה א

מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את ה' אלהיכם, מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה שנאמר ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה

(10) רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים הקדמה

הלכות תפלה וברכת כהנים. יש בכללן שתי מצות עשה, אחת לעבוד את ה' בכל יום בתפלה

(11) רמב"ם הלכות יום טוב פרק ו הלכה יז

שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים כולם אסורים בהספד ותענית, וחייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים עליו שנאמר +דברים ט"ז+ ושמחת בחגך וגו', אף על פי שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים כמו שאנו מבארין בהלכות חגיגה יש בכלל אותה שמחה לשמוח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד ואחד כראוי לו. הלכה יח כיצד הקטנים נותן להם קליות ואגוזים ומגדנות, והנשים קונה להן בגדים ותכשיטין נאים כפי ממונו, והאנשים אוכלין בשר ושותין יין שאין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא ביין

(12) רמב"ם הלכות תשובה הקדמה

הלכות תשובה. מצות עשה אחת, והוא שישוב החוטא מחטאו לפני ה' ויתודה.

(13) תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כח עמוד א

משנה. מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית, בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. ... אמרו להם בית שמאי: משם ראייה? אף הם אמרו לו: אם כן היית נוהג - לא קיימת מצות סוכה מימך.

(14) חיי אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל קמג סעיף א

...ולכן מהראוי שיתנהג האדם בעשרת ימי תשובה בדברים וחומרות, אף שאינו נזהר בהם כל השנה, כי גם הקדוש ברוך הוא מתנהג בחסידות עם בריותיו. ...וביותר צריך אדם לתקן בדברים שבין אדם לחבירו, כי עליהם יום הכיפורים או אפילו מיתה אין מכפר, עד שיחזיר הגזל והעושק ויפייס לחבירו עד שימחול לו.